

معرفی یکی از بناهای سعدآباد

کاخ شهناز پهلوی

رزیتا صالحی نظامی

تاریخ ساخت این بنا به دومین دهه از قرن چهاردهم هجری شمسی می رسد که به مناسبت ازدواج محمدرضا پهلوی با فوزیه دختر ملک فاروق - پادشاه مصر - برای سکونت زوج جوان توسط معمار مشهور آن عصر مهندس وارطان در فضای باز مجموعه سعدآباد طراحی و با زیربنای تقریبی ۲۵۰۰ متر مربع در سه طبقه و یک زیرزمین ساخته شد که بعد ها به محل سکونت دختر فوزیه، شهناز پهلوی اختصاص یافت. بنا با دو اسفنجس مصری در طرفین پلکان ورودی اصلی نسبت به سایر بناهای مجموعه متمایز است.

در اوایل دهه ۵۰ هجری شمسی ساختمان به طور کامل بازسازی شد و چند فضای جنبی از جمله سالن اسکواش به آن الحاق گردید.

پس از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی به دنبال نمایشگاهی که در سال ۱۳۵۸ از جانوران تاکسیدرمی شده در محل سازمان محیط زیست تشکیل شده بود به پیشنهاد وزیر وقت علوم آقای دکتر عارفی این مکان به موزه تاریخ طبیعی تحت نظارت سازمان محیط زیست اختصاص یافت. مراحل آماده سازی موزه حدود ۹ ماه به طول انجامید و به دلیل اینکه در قرارداد بین سازمانها قرار شده بود به ساختار کلی ساختمان آسیبی نرسد لذا کارشناسان تلاش نمودند با ساخت قطعات نمایشی مختلف صحنه های مربوط به زیست بوم های مختلف را به نمایش درآورند. در سال ۱۳۶۰ موزه تاریخ طبیعی افتتاح شد، طبقه اول اختصاص به قاره های آسیا، اروپا و آمریکا و آفریقا داشت، طبقه دوم به جانوران و محیط زیست ایران و طبقه سوم به نمونه های جاندارانی نظیر بندپایان، حشرات، مارها و سوسمارها و سنگ و فسیل اختصاص داشتند. نمونه های جانوران یا متعلق به سازمان محیط زیست بود و یا توسط بنیاد مستضعفان در اختیار موزه نهاده شده بود. نمونه های در اختیار بنیاد مستضعفان در گذشته متعلق به مجموعه عبدالرضا پهلوی و مجموعه ریاحی (ریاست سازمان محیط زیست در دورانی از رژیم پهلوی) و تعدادی از سران رژیم گذشته بود که برخی از آنها توسط خودشان شکار و به دست عده ای از کارشناسان تاکسیدرمی که در خارج از کشور دوره دیده بودند نظیر آقای نوری تاجبخش تاکسیدرمی شده بودند. در سال ۱۳۷۵ به مناسبت برگزاری کنفرانس سران اسلامی در تهران این بنا در اختیار نهاد ریاست جمهوری قرار گرفت و در دومین دوره از ریاست جمهوری آقای خاتمی به موزه هدایای ریاست جمهوری تغییر کاربری داد.

از سال ۱۳۸۱ عملیات مرمت و احیای این بنا توسط نهاد ریاست جمهوری آغاز شد و به عنوان یادمان ریاست جمهوری سید محمد خاتمی مورد بهره برداری قرار گرفت.

براساس مصوبه هیئت وزیران بهره برداری از ساختمان مذکور به سازمان اسناد و کتابخانه ملی واگذار شد.

عملکرد مجموعه با عنایت به کیفیت فضاهای آن به شرح ذیل می باشد:

۱- زیرزمین شامل خزانه یادمان و مرکز اسناد و کتابخانه

کتابخانه و مرکز اسناد یادمان ریاست جمهوری حجت الاسلام والمسلمین سید محمد خاتمی در فضای تقریبی ۸۰۰ متر مربع و در زیر زمین مجموعه شکل گرفته است. در این بخش کلیه کتب، اسناد و مدارک خطی و چاپی اهدایی به حجت الاسلام والمسلمین سید محمد خاتمی نگهداری می شود.

۲- طبقه همکف شامل اطاق نشریات و تالار معرفی روسای جمهوری اسلامی ایران و برگزیده هدایای روسای کشورها به حضرت آیت الله خامنه ای در زمان ریاست جمهوری معظم له میباشد

۳- طبقات دوم و سوم شامل چهار تالار برای معرفی هدایای ریاست جمهوری با تفکیک:

الف: هدایای مربوط به روسای جمهور و امرای کشورهای مختلف

ب: هدایای مربوط به موسسات علمی، فرهنگی و مذهبی کشورهای مختلف

ج: هدایای مربوط به شخصیت های فرهنگی و سیاسی کشور

د: هدایای مربوط به ارگان های خصوصی و نهادهای دولتی کشور

ه: هدایای مردمی

منابع
- مصاحبه حضوری با آقای خسرو عمارلویی رئیس موزه تاریخ طبیعی سعدآباد
- سایت موزه هدایای ریاست جمهوری آقای خاتمی
- دایره المعارف ویکی پدیا